

M4) ΟΙ 7 ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ

Οι υπάρχουσες ονομαστικές αξίες των εθνικών τραπεζογραμμάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ διέφεραν. Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Ισπανία είχαν 4 αξίες. Το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Πορτογαλία είχαν 5. Η Αυστρία, η Ιταλία και η Φινλανδία 6. Η Δανία, οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία 7 και η Γερμανία 8 αξίες. Το Λουξεμβούργο είχε 3 ενώ κυκλοφορεί σαν νόμιμο χρήμα και το βελγικό φράγκο με 5 αξίες. Τελικά αποφασίσθηκε όπως το τραπεζογραμμάτιο ευρώ έχει 7 αξίες: 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 ευρώ. Οι ονομαστικές αξίες του ευρώ για τα κράτη της ζώνης του ευρώ με βάση τους αμετάκλητους συντελεστές μετατροπής αντιστοιχούν στις παρακάτω ισοτιμίες με τα εθνικά νομίσματα.

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΟΙ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ (ΜΕ ΔΥΟ ΔΕΚΑΔΙΚΑ)											
ΕΥΡΩ	ATS	BEF LUF	DEM	ΔΡΑΧΜΕΣ	ESP	FIM	FRF	IEP	ITL	NLG	PTE
5	68,80	201,70	9,78	1.703,75	831,93	29,73	32,80	3,94	9.681,35	11,02	1.002,41
10	137,60	403,40	19,56	3.407,5	1.663,86	59,46	65,60	7,88	19.362,7	22,04	2.004,82
20	275,21	806,80	39,12	6.815	3.327,72	118,91	131,19	15,75	38.725,4	44,07	4.009,64
50	688,02	2.017	97,79	17.037,5	8.319,3	297,29	327,98	39,38	96.813,5	110,19	10.024,1
100	1.376,03	4.034	195,58	34.075	16.638,6	594,57	655,96	78,76	193.627	220,37	20.048,2
200	2.752,06	8.067,98	391,17	68.150	33.277,2	1189,15	1.311,91	157,51	387.254	440,74	40.096,4
500	6.880,15	20.169,95	977,92	170.375	83.193	2.972,87	3.279,79	393,78	968.135	1.101,86	100.241

Το 1995 το ENI διεξήγαγε προπαρασκευαστικές εργασίες πάνω στην επιλογή θεμάτων και χαρακτηριστικών για τη σχεδίαση των τραπεζογραμμάτων ευρώ. Με βάση τις εργασίες μιας συμβουλευτικής ομάδας που αποτελείται από ιστορικούς της τέχνης, σχεδιαστές και ειδικούς για την αντίληψη μέσω των αισθήσεων, έγινε επιλογή δύο θεμάτων:

α) Εποχές και τεχνοτροπίες της Ευρώπης, και

β) Αφηρημένη, σύγχρονη τεχνοτροπία παράσταση.

Για το θέμα εποχές και τεχνοτροπίες ορίσθηκε ότι θα αντιπροσωπεύουν μια ξεχωριστή περίοδο από την ευρωπαϊκή πολιτιστική ιστορία (κλασική, ρωμανική, γοτθική, αναγεννησιακή, μπαρόκ και ροκοκό, εποχή αρχιτεκτονικής σιδήρου και γυαλιού, εποχή σύγχρονης αρχιτεκτονικής του 20ου αιώνα). Το αφηρημένο θέμα θα αντιπροσωπεύετο από μια σύγχρονη παράσταση με αφηρημένα ή συμβολικά στοιχεία. Στο σχέδιο περιλαμβάνεται η ονομασία με λατινικούς και ελληνικούς χαρακτήρες (EURO - ΕΥΡΩ), τα αρχικά της ΕΚΤ στις πέντε γλώσσες μεταξύ των οποίων διαφοροποιούνται (BCE, ECB, EZB, EKT, EKP) και τα δώδεκα αστέρια, σύμβολο της ΕΕ.

Στις 12 Φεβρουαρίου 1996 το ENI προκήρυξε διαγωνισμό μακέτας για τις δύο όψεις των 7 αξιών του τραπεζογραμματίου ευρώ μεταξύ σχεδιαστών που προτάθηκαν από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες πλην της κεντρικής τράπεζας της Δανίας.

Οι σχεδιαστές έπρεπε να συμμορφωθούν με λεπτομερείς τεχνικές προδιαγραφές οι οποίες περιλάμβαναν μια σειρά υποχρεωτικών χαρακτηριστικών των σχεδίων και ένα ευρύ φάσμα χαρακτηριστικών ασφαλείας, τα οποία θα ενσωματωθούν ώστε να διασφαλιστεί ότι τα τραπεζογραμμάτια ευρώ θα προστατεύονται από παραχαράξεις τουλάχιστον όσο και τα υπάρχοντα εθνικά τραπεζογραμμάτια. Για τις τεχνικές προδιαγραφές λήφθηκαν υπόψη και οι ανάγκες των τυφλών και των ατόμων με μειωμένη όραση.

Τα προσχέδια έπρεπε να αποσταλούν στην εθνική κεντρική τράπεζα που είχε ορίσει το σχεδιαστή έως τις 13 Σεπτεμβρίου 1996. Αφού τα έλεγξαν ως προς τη δυνατότητα εκτύπωσής τους και τη συμμόρφωσή τους με τις "Οδηγίες για το Σχέδιο", οι κεντρικές τράπεζες απέστειλαν τις εγκεκριμένες σειρές σχεδίων σε συμβολαιογράφο στη Φραγκφούρτη (Μάιν). Ο συμβολαιογράφος αφαίρεσε όλες τις εναπομείνουσες ενδείξεις πατρότητας και, αφού έδωσε ένα τυχαίο τριψήφιο αριθμό σε κάθε σειρά προσχεδίων, τα έστειλε στο ENI στις 24 Σεπτεμβρίου 1996. Σε όλες τις μεταγενέστερες φάσεις της διαδικασίας επιλογής, οι σειρές προσχεδίων διατήρησαν την ανωνυμία τους. Στις 26 και 27 Σεπτεμβρίου 1996, συνεδρίασε, υπό την προεδρία του Γενικού Γραμματέα του ENI Άνσπετερ Σέλλερ, μια 14μελής διεθνής κριτική επιτροπή, την οποία αποτελούσαν διακεκριμένοι ειδικοί στο μάρκετινγκ, το σχέδιο (συμπεριλαμβανομένου του βιομηχανικού σχεδίου) και την ιστορία της τέχνης. Τα μέλη της κριτικής επιτροπής είχαν επιλεγεί από τον Πρόεδρο του ENI μέσα από ένα κατάλογο υποψηφίων τον οποίο είχαν υποβάλει οι εθνικές κεντρικές τράπεζες της ΕΕ. Υποβλήθηκαν από 29 σχεδιαστές ή ομάδες σχεδιαστών μακέτες ενώ συνολικά κατατέθηκαν 27 σειρές σχεδίων για το θέμα: "Εποχές και ρυθμοί της Ευρώπης" και 17 για το "αφηρημένο/μοντέρνο" θέμα.

Η κριτική επιτροπή αξιολόγησε και τα σαράντα τέσσερα σχέδια και πρότεινε δύο καταλόγους προκριθέντων οι οποίοι περιλάμβαναν τις πέντε καλύτερες σειρές σχεδίων για κάθε θέμα. Κατά την αξιολόγηση, τα βασικά κριτήρια της επιτροπής ήταν η δημιουργικότητα, η αισθητική, το ύψος, η λειτουργικότητα, οι πιθανές αντιδράσεις και η αποδοχή από πλευράς του κοινού. Στη συνέχεια οργανώθηκε σφυγμομέτρηση από την εξειδικευμένη εταιρία EOS Gallup Europe σε δεκατέσσερα κράτη μέλη προκειμένου να βολιδοσκοπηθεί η κοινή γνώμη για τις δέκα προκριθείσες σειρές

σχεδίων. Η δημοσκόπηση διεξήχθη μεταξύ 7 και 13 Οκτωβρίου 1996.

Στις 3 Δεκεμβρίου 1996 το Συμβούλιο του ENI επέλεξε μια από τις δέκα προκριθείσες σειρές, αφού έλαβε ειδικότερα υπόψη τη γνωμοδότηση της κριτικής επιτροπής και τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης. Νικητής υπήρξε ο σχεδιαστής της Διεύθυνσης Εκτύπωσης Τραπεζογραμματίων, Ταμείων και Ασφαλείας της Κεντρικής Τράπεζας της Αυστρίας Ρόμπερτ Καλίνα. Ο Πρόεδρος του ENI Αλεξάντερ Λαμφαλούσι ενημέρωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά την σύνοδό του στο Δουβλίνο (13.12.96), σχετικά με τα αποτελέσματα της διαδικασίας επιλογής. Το ΕΣ δέχτηκε με ικανοποίηση την επιλογή αυτή. Την ίδια ημέρα, το ENI παρουσίασε στο κοινό τις προκριθείσες σειρές σχεδίων σε δύο ταυτόχρονες συνεντεύξεις τύπου στο Δουβλίνο και τη Φραγκφούρτη. Τα θέματα που είχαν σχεδιασθεί από τον Καλίνα ήταν εμπνευσμένα από τη σειρά "Εποχές και ρυθμοί της Ευρώπης". Συγκεκριμένα στη μια όψη απεικονίζονται αρχιτεκτονικοί ρυθμοί που αντιστοιχούν σε επτά περιόδους της Ευρωπαϊκής πολιτισμικής ιστορίας (κλασσικός, ρωμανικός, γοθικός, αναγεννησιακός, μπαρόκ και ροκοκό, αρχιτεκτονική χάλυβα και υάλου, μοντέρνα αρχιτεκτονική του 20 αιώνα ενώ δίνεται έμφαση στα παράθυρα και τις πύλες που συμβολίζουν το ανοικτό θέμα. Στην οπίσθια πλευρά εμφανίζεται ο χάρτης της Ευρώπης και μια γέφυρα σε κάθε αξία τραπεζογραμματίου χαρακτηριστική της αντίστοιχης εποχής της ευρωπαϊκής εξέλιξης. Αυτές οι γέφυρες κυμαίνονται από πρώιμες κατασκευές μέχρι τις πρωτοποριακές κρεμαστές γέφυρες της σύγχρονης εποχής και συμβολίζουν την επικοινωνία μεταξύ των λαών της Ευρώπης καθώς και μεταξύ της Ευρώπης με τον υπόλοιπο κόσμο.

Τα αρχικά σχέδια του Καλίνα έμελλε να τροποποιηθούν από το δημιουργό τους διότι ηγέρθησαν από τα κράτη μέλη πολλές ενστάσεις:

α) Η γεωγραφική Ευρώπη έπρεπε να εμφανισθεί μέχρι τα Ουράλια.

β) Τα νησιά θα αποτυπώνοντο μόνο εάν η επιφάνειά τους ήταν αρκετά μεγάλη ώστε να αποτραπεί η εμφάνιση μικρών νησιών σαν μια κουκίδα.

- Η κριτική εστιάζετο από πολλές χώρες στην παράλειψη των ακόλουθων νησιών και περιοχών:
- Στα ελληνικά νησιά και ιδιαίτερα της Κρήτης και της Ρόδου που είναι μεγάλης επιφάνειας.
- Στην Κύπρο.
- Στα στενά του Γιβραλτάρ και στη Βόρειο Αφρική. Θα έπρεπε να εμφανισθούν μαζί με τη Μικρά Ασία.
- Στη Μαύρη Θάλασσα.
- Στην Ισλανδία.
- Στα νησιά Σετλαντάιλαντ και Άνγκλεσι έξω από τις ακτές της Ουαλίας και του αρχιπελάγους Άλαντ μεταξύ της Σουηδίας και Φινλανδίας.
- Στις Βαλεαρίδες Νήσους, στις Κανάριους Νήσους και στις Αζόρες.
- Στο γερμανικό νησί Ρίγκεν της Βαλτικής Θάλασσας.

Συμφωνήθηκε όπως η παρουσίαση του ευρωπαϊκού χάρτη ελεγχθεί από εμπειρογνώμονες της χαρτογραφίας που θα απαντήσουν τι είναι και τι δεν είναι Ευρώπη. Οι χαρτογράφοι επελέγησαν από τη Βρετανική Χαρτογραφική Εταιρία και το Εθνικό Γεωγραφικό Ίδρυμα της Γαλλίας. Στην πορεία των συζητήσεων ρίχθηκε και η ιδέα να χρησιμοποιηθούν φωτογραφίες της Ευρώπης που θα ελαμβάνοντο από δορυφόρο. Τελικά, η επιλογή έγινε με βάση τη γεωγραφική έκταση των περιοχών και των νησιών για να αποφευχθεί, όπως τονίσαμε, η εμφάνιση μικρών εκτάσεων με τη μορφή κουκίδας. Για τα νησιά αποφασίσθηκε να εμφανισθούν μόνο όσα έχουν εμβαδόν μεγαλύτερο των 400 τετραγωνικών χιλιομέτρων.

γ) Η ευρωπαϊκή σημαία με τα 12 αστέρια έπρεπε να εμφανισθεί στα αρχικά της χρώματα: θαλασσί χρώμα με κίτρινα αστέρια και με το σημαντικό της χαρακτηριστικό το διαφανές στοιχείο.

δ) Το μέγεθος των αρχικών της ΕΚΤ έπρεπε να διευρυνθεί.

Τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά των τραπεζογραμματίων ευρώ ελέγχθηκαν προσεκτικά από εμπειρογνώμονες από τη Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία και το Λουξεμβούργο με στόχο να εξασφαλισθεί ότι είναι αντιπροσωπευτικά της αντίστοιχης εποχής και δεν μπορούν να ταυτισθούν με υπάρχοντα κτίρια, παράθυρα, πύλες ή γέφυρες ενός συγκεκριμένου κράτους μέλους ώστε να αποφευχθούν οι εθνικές τριβές. Στη διάρκεια του 1997 διαμορφώθηκαν τα τελικά σχέδια.